

Webtips

1. Snel op uitstap

U geeft bedrijfseconomie en wil met uw klas graag een zinvolle uitstap doen in de provincie Antwerpen? Voor uw excursie in Namen zoekt u nog een regenprogramma? En wat heeft Brussel te bieden voor leerlingen automechanica? Raadpleeg de Excursieplanner voor het secundair onderwijs, het eindwerk van drie aspirant-leerkrachten. Niet alleen vindt u er uitstappen op maat, u kan er ook uw eigen uitstaptips toevoegen en op die manier de planner verrijken. Handig en gebruiksvriendelijk. www.excursieplanner.be

2. Nederlandse Letteren

Werk van en informatie over meer dan vijfhonderd Vlaamse en Nederlandse schrijvers, de online boekbesprekingen van uw (?) leerlingen, studiepakketten, taalprojecten, spellinghulp... Tekst, links en uitleg krijgt u op de portaalsite van De Nederlandse Letteren. Met extra rubrieken als *Kleine Letteren* (cabaret, songs, liederen, verfilmde literatuur...), *Tijdschriften* (webzines, e-nieuwsbrieven en nieuwsgroepen over Nederlandse taal en literatuur), *Evenementen* (congressen, lezingen enz.), *Lezen* (boekhandels, uitgeverijen, bibliotheken). www.letteren.nl

3. Zuignap in actie

Als u al langer had willen kennismaken met de wondere wereld van perslucht, dan komt u nu aan uw trekken. Collega Hans Verbruggen stelde theorie, animaties en oefeningen samen voor leerkrachten en leerlingen, inclusief een overzicht van symbolen, schema's en fabricatie. Een site voor thuis of in de klas. www.pneumatica.be

HET ONDERZOEK VAN DE MAAND

Koude resultaten voor winterkinderen

Dat Selim in de lente is geboren en Karolien in de winter zou geen verschil mogen maken in de klas. «Toch werkt leeftijd nergens zo onrechtvaardig als in onderwijs», stelt psychologe Ester Lowette (KU-Leuven) in haar licentiaatsthesis. Geboortemaand en studieresultaten gaan samen. Wie is de kop van jut?

Een kind dat geboren wordt in het begin van het jaar zal gemiddeld beter presteren op school dan een leeftijdgenoot geboren op het einde van het jaar. Dat zeggen buitenlandse onderzoekers. Is dat ook zo in Vlaanderen? Laatstejaars psychologie Ester Lowette ging het na. Voor haar licentiaatsthesis nam ze de resultaten van de interdiocesane proeven bij 1 800 leerlingen uit 74 Vlaamse vrije scholen door.

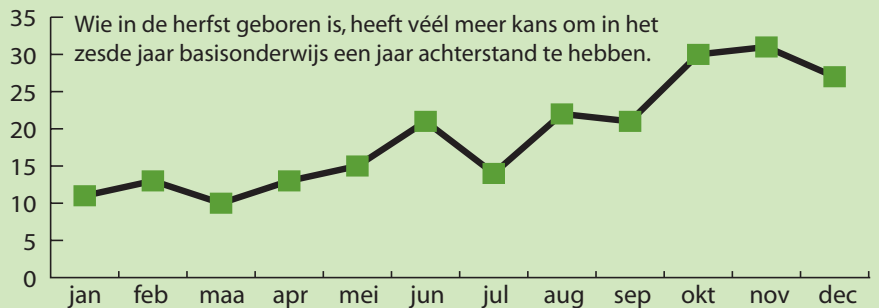
Heeft de leeftijd van een kind invloed op zijn schoolresultaten?

Ester Lowette: «Als je naar de resultaten van de proeven voor moedertaal en wiskunde kijkt, dan blijkt dat inderdaad. Leerlingen die geboren zijn in de eerste helft van het jaar doen het beter op school dan leerlingen van juli of later. Je ziet ook verschillen per maand. Voor moedertaal behalen de leerlingen die geboren zijn in februari gemiddeld de beste resultaten. Voor wiskunde is dat januari. Decemberkinderen, de jongste leerlingen dus, scoren voor beide vakken het laagst.»

Wil dat zeggen dat jongere kinderen ook meer moeten zittenblijven?

Ester Lowette: «Dat klopt. Van 227 zittenblijvers uit het onderzoek blijkt bijna twee derde (64 %) geboren in de tweede helft van het jaar. Het laagste aantal zittenblijvers blijkt geboren in maart, het hoogste aantal in november. Kinderen die een jaar 'te vroeg' zitten, blijken uitsluitend geboren te zijn in de periode januari-juni. In het onderzoek zijn dat er 16. Dat is te weinig om representatief te zijn voor Vlaanderen, maar het geeft wel een aanwijzing. Van die 16 zijn er bovendien 11 jarig in januari en februari.»

Sig naal

Het antwoord

«Aan het eind van het jaar houden we meestal 'grote schoonmaak' op school. Er is dan altijd discussie over wat papierafval is en wat niet. Hoe zit dat in elkaar?»

In de nieuwe schoolbrochure *Vlarempel, ik snap het!* leest u alles over de Vlaamse milieuwetgeving voor scholen. Voor papier- en kartonafval krijgt u op pagina 39 volgend onderscheid:

Papier- en kartonafval

kranten en tijdschriften
kartonnen dozen
schrijfpapier
kopieerpapier
computerpapier, listingpapier
enveloppen zonder venster

Restafval

geolied papier en karton
papier met waslaag
carbon- en doorslagpapier
gelijmd karton
kaarten met magneetbanden
behangpapier, ringmappen
papier met kunststof of andere materialen erin verwerkt (bv. vensterenveloppen)

Papier- en kartonafval verzamelt u in kartonnen dozen of papieren zakken. Samenbinden met touw mag ook, maar dat mag dan geen kunststoffouw zijn. Voor grote hoeveelheden kan u een herbruikbare container kopen of huren. Zorg er altijd voor dat het papier- en kartonafval droog blijft en niet kan wegwaaien.

Aminal - Vlarempel - Koning Albert II-laan 20 bus 8 - 1000 Brussel - tel. 02 553 80 71 - fax 02 553 80 25 - eddy.loosveldt@lin.vlaanderen.be - www.mina.vlaanderen.be/milieueducatie

FENOMEEN

Duimgeneratie

De jongeren van vandaag hebben steviger duimen dan hun ouders en grootouders. Dat blijkt uit een onderzoek bij jongeren uit negen verschillende steden - waaronder Londen, Chicago en Tokio - die met pda's, gameboys en gsm's zijn opgegroeid. Of hoe technologie de mens ook fysiek beïnvloedt. In Japan spreekt men al van de 'Oya Yabi Sedai', de duimgeneratie.

Meer nieuws uit de digitale wereld vindt u in de wekelijkse e-nieuwsbrief van Computer Magazine. Abonneer u via www.vnunet.be/computermagazine

Hoe verklaart u de impact van de geboortedatum op de studieresultaten van jonge kinderen?

Ester Lowette: «De oudste kinderen van de klas zijn natuurlijk rijper, maar dat is niet de enige reden. Doordat ze beter presteren dan hun klasgenoten, krijgen ze meer schouderklopjes van hun ouders en leerkrachten. Daardoor winnen ze nog aan zelfvertrouwen, ze voelen zich sterker gemotiveerd en gaan zich nog harder inzetten. Bij de jongste kinderen zie je het tegenovergestelde gebeuren en zittenblijven werkt dat in de hand. Ouders en leerkrachten beslissen hun kind een jaar langer in het kleuteronderwijs te houden, omdat het nog niet 'schoolrijp' is. Of ze laten het kind in het lager onderwijs een jaar overdoen als het er minder goed presteert. Pedagogisch is dat een goede zaak, maar psychologisch niet. Het kind ervaart dit als een persoonlijke mislukking, verliest aan motivatie, zet zich minder in enz. Je mag daaruit besluiten dat veel kinderen op school worden benadeeld op basis van hun chronologische leeftijd. Ze krijgen minder kansen om hun potentieel talent te ontwikkelen.»

Hoe lang werkt het verschil in leeftijd door op de prestaties van leerlingen?

Ester Lowette: «Leeftijdverschillen hebben het meest effect tijdens het eerste leerjaar van het lager onderwijs. Daarna neemt dat effect langzaam af.»

En toch stelt u vast dat het merendeel van de universiteitstudenten geboren is in de eerste helft van het jaar?

Ester Lowette: «Inderdaad. Blijkbaar voelen kinderen geboren in de eerste helft van het jaar zich meer geroepen om ooit aan de universiteit te studeren. De toon wordt dus vroeg gezet. Pas wanneer er een toegangsexamen wordt georganiseerd, zie je het effect van de geboortemaand verdwijnen. Maar dan komt de invloed van het

geboorteseizoen boven. Dat maken de slaagpercentages van het toegangsexamen voor burgerlijk ingenieur aan de KULeuven duidelijk. Van de 1 489 geslaagden blijken er 832 (56 %) geboren tijdens de eerste helft van het jaar en 657 (44 %) in de tweede helft. Lentekinderen, studenten geboren in april en mei, brengen het er het best vanaf, winterkinderen het slechtst.»

Hoe kunnen scholen het effect van verschillen in leeftijd bij hun leerlingen indijken?

Ester Lowette: «Kinderen in de lagere school die niet schoolrijp zijn, moeten de kans krijgen een jaar langer in het voorbereidend onderwijs te blijven. Een brugjaar naar het lager onderwijs bijvoorbeeld (zoals sommige scholen al organiseren). Dan zou er een kindvriendelijke proef moeten komen om objectief na te gaan hoe schoolrijp een kind is. In de eerste jaren van het lager onderwijs hanteren scholen het best geen puntensysteem, laat staan een rangorde op basis van een cijfer. Voorts zou men voor proeven een relatieve schaal kunnen hanteren die met het leeftijdsverschil rekening houdt. Leerkrachten kunnen ook bijkomende adviezen gebruiken om de jongste kinderen te begeleiden in de eerste jaren van het lager onderwijs.»

Verband tussen geboortemaand en studieresultaten, licentiaatsthesis van Ester Lowette onder promotie van prof. W. Lens en prof. W. Helsen. Het volledige onderzoek is beschikbaar bij het departement Psychologie - KULeuven - Tiensestraat 102 - 3000 Leuven - tel. 016 32 59 71 - fax 016 32 59 24 - willy.lens@psy.kuleuven.ac.be - www.psy.kuleuven.aaaaaac.be/motivtim

Negar (rechts): «Zonder hulpmentor had ik het nooit gered.»

Een brugjaar vóór het lager onderwijs?

BEKROOND

Slagen in de Wereldklas

Josine (17, links) is de hulpmentor van Negar (19, rechts), ex-vluchteling uit Iran. Zes jaar geleden zat Negar in een asielcentrum bij Ede, Nederland. Toen ze twaalf was, moest ze naar het secundair onderwijs. Net zoals bij ons is dat niet evident voor anderstaligen. Maar in Ede hebben ze daar wat op gevonden. Twaalfjarigen stappen er eerst de Wereldklas in. Dat is een aparte klas waar anderstaligen zowat de hele week Nederlands krijgen, zoals de onthaalklas bij ons. Hoe taalvaardiger de Wereldklassers worden, hoe meer lessen ze doorbrengen in de gewone klas, tot ze helemaal zijn overgeschakeld. Dat begint met uren waar het Nederlands minder belangrijk is, zoals informatica of lichamelijke opvoeding. Bovendien krijgt elke leerling een hulpmentor. Dat is een Nederlandse leerling die de Wereldklasser begeleidt. Zoals Josine. «Ik hielp Negar vooral de opgaven in de klas te begrijpen», legt ze uit. «En zo kwam ik er al snel achter dat zij veel beter was in wiskunde, zodat zij mij kon helpen.» Negar moest één jaar overdoen, maar stroomde vervolgens vlot door. Ze spreekt vlot en vloeiend Nederlands. «Als ik daarvoor geen hulp had gekregen, had ik nu waarschijnlijk in een lagere studierichting gezeten. Als anderstalige word je gauw doorgestuurd. Hier dus niet. Volgend jaar ga ik tandheelkunde studeren aan de universiteit. Met dat diploma wil ik naar mijn land terugkeren en mijn volk helpen.» Marjon Daane, promotor van het project De Wereldklas, zit toch met een frustratie: «Veel leerlingen stromen uit omdat ze verhuizen of niet in het land kunnen blijven. Dan hoop je maar dat die jongeren in een school terecht komen waar er ook zoveel aandacht voor hen is. Vaak worden ze nog in scholen geweigerd of doorgesluist naar een lager niveau.»

De Wereldklas werd genomineerd voor de Taalunie Onderwijsprijs (zie ook Klasse 124). Beelden en meer uitleg vindt u op www.taalunie.org/onderwijsprijs. Een video die in totaal negen Nederlandse en Vlaamse genomineerde projecten voorstelt, is daar verkrijgbaar voor 16 euro.

PROJECT

Les in de bioscoop

U kan de bioscoopzaal binnenwandelen met uw klas, de film zien en weer weggaan. Of u kan een uur vroeger aanwezig zijn en een voorbereidende les geven op de tapijtvloer voor het filmdoek. Absurd? Onhaalbaar? In het Engelse Manchester kan het alvast. Dagelijks nestelen twee tot drie groepen leerlingen zich voor een filmdoek in het plaatselijke bioscoopcomplex. Ze lezen er episodes uit *Harry Potter*, *The Lord of the Rings*, *MacBeth*. Ze spelen episodes na of beschrijven hoe het hoofdpersonage zich in een bepaalde scène zal voelen. Ze anticiperen op de muziek bij de film of houden een discussie over het thema. Pas dan krijgen ze de film zelf te zien. Ook combinaties tussen bijvoorbeeld een rondleiding in de Egyptische vleugel van het Manchester Museum en de Imax-voorstelling *Mysteries of Egypt* is een formule die scoort. Net zoals een les over insecten vlak voor de film *Bugs Alive!* Leerkrachten kunnen ook filmcompilaties aanvragen, zoals verschillende filmversies van de balkonscène in *Romeo en Julia*. «De leerlingen kijken bewuster, kritischer en meer gemotiveerd naar de film», zeggen de leerkrachten. Het project loopt al zes jaar en heet *Filmschool*. Via gratis filmvisies draagt het Britse Filminstituut bij in de kosten. De bioscoop stelt de zalen ter beschikking en een educatieve dienst staat in voor een gevarieerd aanbod.

LERARENVERVOER

Per slurf naar school

In Thailand worden sinds kort olifanten ingezet om leerkrachten en educatief materiaal de jungle in te voeren. 68 dorpen, 800 kilometer boven Bangkok, herbergen samen zo'n drie miljoen ongeletterde Thai. Die wil de overheid zo snel mogelijk leren lezen en schrijven. De olifant is het enige vervoermiddel dat de leerkrachten snel genoeg ter plaatse kan brengen.